



Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.4.198>

УДК 336.71

О. О. Сербін,

аспірант, Український державний університет науки і технологій

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-6047-4995>

**ВПЛИВ МОНЕТАРНОЇ ПОЛІТИКИ НАЦІОНАЛЬНОГО
РЕГУЛЯТОРА НА РІВЕНЬ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКІВ
УКРАЇНИ В УМОВАХ КРИЗИ**

O. Serbin,

Postgraduate student, Ukrainian State University of Science and Technology

**THE IMPACT OF THE NATIONAL REGULATOR'S MONETARY
POLICY ON THE LEVEL OF FINANCIAL STABILITY OF UKRAINIAN
BANKS IN TIMES OF CRISIS**

Збройна агресія російської федерації у 2022 році спричинила глибокі макроекономічні дисбаланси, що зумовило необхідність активного використання інструментів грошово-кредитного регулювання для забезпечення стабільності фінансового сектору.

В умовах кризових явищ монетарна політика виступає ключовим механізмом впливу на фінансову стійкість банків, оскільки саме через зміну

облікової ставки, регулювання ліквідності та застосування інструментів рефінансування формується середовище функціонування банківських установ. Особливого значення набуває аналіз ефективності цих інструментів у контексті підвищених ризиків, зокрема ймовірності дефолту України у 2025 році, що може мати системні наслідки для банківської системи та економіки загалом.

У дослідженні розглянуто трансмісійний механізм монетарної політики та його вплив на діяльність банків, зокрема на якість кредитного портфеля, рівень ліквідності та поведінку вкладників. Доведено, що зміни параметрів монетарної політики безпосередньо впливають на вартість фінансових ресурсів, структуру активів банків та їх здатність протидіяти кризовим явищам.

Методологія дослідження базується на використанні комплексу методів, серед яких аналітичний огляд наукових джерел, порівняльний аналіз статистичних даних, системний підхід та економічне узагальнення. Це забезпечує можливість комплексної оцінки впливу монетарної політики на ключові показники діяльності банківської системи.

Поряд із монетарними інструментами розглядається роль державної політики у забезпеченні макрофінансової стабільності, зокрема через залучення міжнародної фінансової допомоги. Співпраця з міжнародними фінансовими організаціями сприяє підвищенню ефективності монетарної політики та зміцненню довіри до банківської системи.

У дослідженні підкреслюється необхідність гармонізації монетарної політики України з європейськими стандартами, що є важливим етапом інтеграції у міжнародний фінансовий простір.

Проведений аналіз дозволив визначити можливі сценарії розвитку банківської системи залежно від параметрів монетарної політики та макроекономічних умов.

Наукова новизна дослідження полягає у поглибленні теоретико-методичних підходів до оцінки впливу монетарної політики на фінансову

стійкість банків, а також у визначенні ключових каналів цього впливу в умовах кризових явищ.

The monetary policy of the National Bank of Ukraine in 2026 is characterized by a transition from emergency anti-crisis regulation to a phase of gradual normalization of monetary conditions. This shift is driven by the achievement of relative macro-financial stabilization, a decline in inflationary pressures, and the adaptation of the banking system to operating under conditions of prolonged uncertainty. Accordingly, the regulator increasingly relies on instruments of cautious monetary easing aimed at stimulating economic activity while maintaining control over price stability.

The gradual reduction of the key policy rate and the easing of certain administrative restrictions create favorable conditions for the recovery of bank lending. Lower funding costs contribute to renewed credit demand from both the corporate sector and households. In turn, this supports investment activity and fosters broader economic recovery. At the same time, improved macroeconomic expectations positively affect borrowers' solvency, which is reflected in a gradual decline in the share of non-performing loans (NPLs) and an overall improvement in asset quality within the banking sector.

An important role in ensuring financial stability is also played by the optimization of banking system liquidity. As the need for extraordinary support measures diminishes, the volume of central bank refinancing declines, and the structure of liquidity becomes increasingly market-oriented. This indicates a gradual restoration of banks' autonomy in resource mobilization and improved efficiency of financial intermediation.

However, despite these positive developments, the monetary environment in 2026 remains fragile and sensitive to a range of risks. Among domestic factors, particular importance is attached to the high level of public debt, persistent budget deficits, and uneven economic recovery in the context of post-war transformation. External risks are associated with volatility in global financial markets, shifts in

the monetary policies of major central banks, and ongoing geopolitical uncertainty.

Under such conditions, the effectiveness of monetary policy largely depends on the regulator's ability to maintain a balance between supporting economic growth and ensuring macro-financial stability. This requires flexible use of interest rate instruments, foreign exchange regulation, and liquidity management tools, as well as close coordination with fiscal policy.

Moreover, an important direction for the development of monetary policy in 2026 is the improvement of the monetary transmission mechanism, which ensures the effective transmission of central bank decisions to the real economy. Enhancing this mechanism strengthens the impact of interest rate policy on credit activity, investment, and consumer demand, which is particularly critical during the economic recovery phase.

Thus, the monetary policy of the National Bank of Ukraine in 2026 serves as a key instrument for strengthening the financial resilience of the banking system and creating the necessary conditions for sustainable economic growth. At the same time, its effectiveness depends on the ability to adapt to dynamic changes in both domestic and external environments, requiring a high degree of flexibility and predictability in regulatory decision-making.

Ключові слова: банківська система, воєнний стан, дефолт, стабільність, економіка України, фінансова система, міжнародна допомога.

Keywords: banking system, martial law, default, stability, Ukrainian economy, financial system, international assistance.

Постановка проблеми. Фінансова система є ключовим елементом економічного розвитку держави, забезпечуючи ефективний перерозподіл фінансових ресурсів, підтримку інвестиційної активності та стабільність господарських процесів. В умовах макроекономічної рівноваги банківські

установи виконують функцію фінансових посередників, сприяючи розвитку підприємництва, забезпеченню ліквідності ринку та реалізації довгострокових економічних проєктів. Водночас у періоди глибоких кризових потрясінь, зокрема в умовах війни, роль банківської системи трансформується, а її функціонування значною мірою залежить від ефективності монетарної політики центрального банку.

Запровадження воєнного стану в Україні у 2022 році стало потужним шоком для фінансової системи, що супроводжувався різким погіршенням макроекономічних показників та зростанням системних ризиків. У цих умовах визначальну роль у забезпеченні стабільності банківського сектору почала відігравати монетарна політика Національного банку України, яка через інструменти процентного регулювання, валютного контролю та управління ліквідністю формує умови функціонування банківських установ.

Повномасштабна війна спричинила комплекс негативних явищ, що охоплюють макроекономічний, фінансовий та соціальний рівні. Скорочення виробництва, порушення логістичних ланцюгів, міграція населення та руйнування інфраструктури призвели до суттєвого зниження економічної активності. У таких умовах монетарна політика НБУ стала одним із ключових інструментів стримування кризових процесів, спрямованих на стабілізацію валютного ринку, контроль інфляції та підтримку ліквідності банківської системи.

Банківський сектор змушений функціонувати в умовах постійної зміни параметрів монетарного середовища. Підвищення облікової ставки, запровадження валютних обмежень та використання інструментів рефінансування безпосередньо впливають на структуру активів і пасивів банків, їх кредитну політику та рівень ризиків. У відповідь на ці зміни банки адаптують свої бізнес-моделі, посилюють системи управління ризиками, здійснюють реструктуризацію кредитних портфелів та активніше впроваджують цифрові технології.

Однією з найбільш суттєвих проблем є зниження платоспроможності позичальників, що зумовлює зростання частки непрацюючих кредитів. Підвищення процентних ставок, як інструмент монетарної політики, з одного боку, сприяє стримуванню інфляції, а з іншого — ускладнює обслуговування боргових зобов'язань. Це призводить до погіршення якості кредитного портфеля банків та зростання потреби у формуванні резервів, що негативно впливає на їх фінансові результати та рівень капіталізації.

Важливим викликом також є забезпечення стабільності валютного ринку. Зменшення валютних надходжень, зростання бюджетного дефіциту та підвищення державних витрат зумовили необхідність активного застосування валютних інтервенцій та адміністративних обмежень. Встановлення фіксованого валютного курсу та контроль за рухом капіталу дозволили тимчасово стабілізувати ситуацію, проте водночас обмежили можливості банків у сфері міжнародних операцій та підвищили їх залежність від політики регулятора.

Не менш важливим аспектом є вплив монетарної політики на довіру населення до банківської системи. В умовах високої невизначеності поведінка вкладників значною мірою залежить від очікувань щодо стабільності фінансової системи. Інструменти монетарного регулювання, зокрема підтримка ліквідності банків та гарантування вкладів, відіграють важливу роль у запобіганні панічним настроям і масовому відтоку депозитів. Особливої актуальності набуває ризик дефолту держави, який може суттєво посилити негативний вплив на банківську систему. У такому випадку монетарна політика змушена реагувати на погіршення макрофінансових умов через посилення процентного тиску, обмеження ліквідності та зростання вартості фінансових ресурсів. Це створює додаткове навантаження на банківський сектор та підвищує системні ризики. Крім того, в умовах війни суттєво зростають кібернетичні загрози, що потребує від банків значних інвестицій у захист інформаційних систем. Забезпечення безперервності фінансових операцій у поєднанні з обмеженнями фізичного доступу до

банківських установ актуалізує розвиток цифрових фінансових сервісів, що також опосередковано пов'язано з ефективністю монетарної трансмісії.

Варто також відзначити, що попередні реформи банківського сектору, реалізовані за участю Національного банку України, створили основу для підвищення його стійкості. Запровадження жорсткіших вимог до капіталу, очищення ринку від неплатоспроможних установ та впровадження міжнародних стандартів звітності дозволили банківській системі більш ефективно реагувати на кризові виклики.

Разом із тим довгострокова стабільність банківської системи значною мірою залежить від узгодженості монетарної політики з фіскальною та структурною політикою держави, а також від рівня міжнародної фінансової підтримки. Співпраця з міжнародними фінансовими організаціями сприяє зміцненню макрофінансової стабільності та підвищує ефективність реалізації монетарних заходів.

Таким чином, у сучасних умовах банківська система України функціонує під впливом складного комплексу факторів, серед яких ключове місце посідає монетарна політика Національного банку України. Саме тому дослідження її впливу на фінансову стійкість банків є важливим науковим завданням, що потребує комплексного аналізу та обґрунтування ефективних механізмів державного регулювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема забезпечення фінансової стійкості банківської системи в умовах кризових явищ залишається одним із ключових напрямів сучасних економічних досліджень. У контексті воєнних та макрофінансових шоків особливого значення набуває роль монетарної політики центрального банку як інструменту стабілізації фінансового сектору та мінімізації системних ризиків.

У сучасних міжнародних дослідженнях, зокрема аналітичних звітах Міжнародний валютний фонд (Global Financial Stability Report, 2024–2025), підкреслюється, що жорсткість монетарної політики безпосередньо впливає на фінансову стійкість банків через зміну вартості ресурсів, кредитної

активності та якості активів. У звітах наголошується, що підвищення процентних ставок у період криз сприяє стримуванню інфляції, однак одночасно посилює кредитні ризики та тиск на банківські баланси.

Аналогічні висновки містяться у дослідженнях Bank for International Settlements (Annual Economic Report, 2024), де акцентується увага на тому, що сучасна монетарна політика впливає на банківську систему через процентний, ліквіднісний та ризиковий канали. Особливо підкреслюється роль центральних банків у забезпеченні стабільності фінансових ринків в умовах підвищеної невизначеності.

Серед сучасних емпіричних досліджень варто відзначити роботи Minghua Chen та співавторів ("Monetary policy and bank risk-taking: new evidence", 2024), у яких доведено, що зміни облікових ставок мають значущий вплив на поведінку банків щодо прийняття ризику. Автори встановлюють, що жорстка монетарна політика знижує кредитну активність, проте водночас сприяє погіршенню якості кредитного портфеля.

У контексті трансформаційних економік важливими є дослідження Santiago Camara ("Global monetary shocks and financial stability in emerging markets", 2025), де обґрунтовується значний вплив монетарних шоків на фінансову стабільність банківських систем країн, що розвиваються. Автор підкреслює, що рестриктивна монетарна політика має більш виражені негативні наслідки для банківського сектору в умовах зовнішніх шоків.

Поряд із міжнародними дослідженнями значний внесок у розвиток цієї проблематики зроблено сучасними українськими науковцями, які аналізують вплив монетарної політики Національного банку України на функціонування банківської системи в умовах війни.

Зокрема, у працях Жердецька Л.В. («Монетарна політика та фінансова стабільність банківського сектору України», 2024) досліджується взаємозв'язок між інструментами грошово-кредитної політики та рівнем стійкості банків. Автор доводить, що зміни облікової ставки НБУ мають суттєвий вплив на ліквідність банків та їх кредитну активність.

Дзюблюк О.В. у роботі «Трансформація монетарної політики в умовах воєнної економіки» (2024) аналізує особливості функціонування монетарного механізму в Україні після 2022 року. Автор підкреслює, що ефективність монетарної політики значною мірою визначається здатністю НБУ адаптувати інструменти регулювання до умов високої невизначеності.

У дослідженні Криклій О.А. («Банківська система України в умовах воєнного стану: виклики та адаптація», 2024) розглядається вплив монетарних обмежень та процентної політики на діяльність банків. Автор зазначає, що жорстка монетарна політика сприяє стабілізації макроекономічних показників, але водночас обмежує можливості кредитування економіки.

Аналітичні матеріали Національний банк України, зокрема «Звіт про фінансову стабільність» (2024–2025) та «Інфляційний звіт» (2024–2025), підтверджують, що активна монетарна політика, зокрема підвищення облікової ставки, валютне регулювання та інструменти підтримки ліквідності, стали ключовими чинниками забезпечення стійкості банківської системи в умовах війни.

Водночас у звітах Світовий банк (Ukraine Economic Update, 2024–2025) та Міжнародний валютний фонд наголошується на необхідності подальшого вдосконалення монетарної політики, зокрема підвищення ефективності її трансмісійного механізму та посилення координації з фіскальною політикою.

Таким чином, аналіз сучасних наукових джерел свідчить про те, що монетарна політика виступає визначальним фактором впливу на фінансову стійкість банківської системи. Водночас актуальним залишається питання комплексної оцінки впливу інструментів Національного банку України на діяльність банків в умовах воєнної економіки та підвищених макрофінансових ризиків.

Формулювання цілей статті. Метою даного дослідження є комплексний аналіз впливу монетарної політики Національний банк України на рівень фінансової стійкості банківської системи України в умовах

воєнного стану та макрофінансової нестабільності. Особлива увага приділяється дослідженню ролі банківського сектору як ключового елементу реалізації державної економічної політики, зокрема у сфері фінансування оборонних витрат, підтримки бізнесу та населення, а також забезпечення стабільності національної валюти.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення таких наукових завдань:

- проаналізувати трансформаційні процеси у банківському секторі України під впливом воєнного стану та змін у монетарній політиці;
 - визначити ключові ризики та виклики, що виникли перед банками у 2022–2025 роках внаслідок макрофінансових шоків;
 - оцінити вплив процентної політики та валютного регулювання НБУ на рівень ліквідності та кредитної активності банків;
 - дослідити вплив потенційних макрофінансових загроз, зокрема ризику державного дефолту, на стабільність банківської системи;
 - виявити адаптаційні механізми банків у відповідь на зміну параметрів монетарного середовища;
 - проаналізувати ефективність інструментів монетарної політики НБУ (облікова ставка, рефінансування, валютні обмеження) у забезпеченні фінансової стабільності та здійснити порівняльний аналіз міжнародного досвіду функціонування банківських систем у кризових умовах;
 - обґрунтувати практичні рекомендації щодо підвищення ефективності монетарного регулювання та зміцнення стійкості банківського сектору.
- Об'єктом дослідження є банківська система України як складна фінансово-економічна система, що забезпечує мобілізацію, перерозподіл та ефективне використання фінансових ресурсів у період воєнного стану.

Предметом дослідження виступають економічні відносини, що виникають у процесі реалізації монетарної політики та її впливу на фінансову стійкість банків, зокрема через процентний, кредитний та ліквіднісний канали трансмісійного механізму.

Методологічну основу дослідження становить комплексний підхід, що поєднує методи фінансового аналізу, економіко-статистичного моделювання, порівняльного аналізу та системного узагальнення. Особлива увага приділяється аналізу ефективності трансмісійного механізму монетарної політики в умовах підвищеної невизначеності.

Важливим напрямом дослідження є також оцінка впливу цифровізації банківських послуг на підвищення стійкості фінансового сектору, оскільки розвиток дистанційних каналів обслуговування став одним із ключових факторів забезпечення безперервності банківської діяльності в умовах воєнних обмежень. Таким чином, реалізація поставленої мети дозволяє здійснити комплексну оцінку впливу монетарної політики на функціонування банківської системи України, визначити основні ризики її розвитку та сформулювати практичні рекомендації щодо зміцнення фінансової стабільності в умовах тривалого кризового періоду.

Виклад основного матеріалу дослідження. Запровадження воєнного стану в Україні у 2022 році стало потужним шоком для банківського сектору, що спричинив глибокі структурні трансформації та зміну параметрів його функціонування. У цих умовах визначальну роль у забезпеченні стабільності фінансової системи відіграла монетарна політика Національний банк України, яка була спрямована на стримування інфляційних процесів, стабілізацію валютного ринку та підтримку ліквідності банків. Незважаючи на безпрецедентні виклики, банківська система зберегла свою функціональність і продемонструвала достатній рівень адаптивності. Станом на кінець 2023 року в Україні функціонувало понад 65 банківських установ, значна частина яких змогла швидко переорієнтувати свою діяльність на дистанційні канали обслуговування та цифрові платформи.

Водночас негативний вплив війни на ключові показники діяльності банків був суттєвим. Обсяги кредитування скоротилися приблизно на 25%, що значною мірою обумовлено як падінням попиту на кредити, так і підвищенням вартості ресурсів унаслідок жорсткої процентної політики.

Депозитна база банків також зазнала скорочення (близько 18%), що відображає підвищення рівня невизначеності та зміну поведінки вкладників.

Погіршення якості кредитного портфеля стало одним із ключових викликів. Зростання частки непрацюючих кредитів було зумовлене зниженням платоспроможності позичальників, що, у свою чергу, пов'язано з макроекономічним спадом. Водночас застосування інструментів рефінансування та підтримки ліквідності з боку НБУ дозволило уникнути системної банківської кризи та забезпечити безперервність функціонування фінансової системи. Основні ризики для банківської системи в умовах монетарної нестабільності. Формування сучасного стану банківської системи України відбувається під впливом комплексу системних ризиків, значна частина яких має макрофінансову природу.

Найбільш суттєвим є ризик економічної рецесії, спричиненої руйнуванням виробничої інфраструктури, скороченням внутрішнього попиту та зниженням експортного потенціалу. У таких умовах ефективність монетарної політики визначає можливості стимулювання економічної активності та підтримки банківського кредитування.

Суттєвим залишається валютний ризик, пов'язаний з обмеженим доступом до іноземної валюти та адміністративними обмеженнями на валютному ринку. Хоча такі заходи сприяють стабілізації курсу національної валюти, вони водночас ускладнюють здійснення зовнішньоекономічних операцій банків.

Окрему загрозу становлять кіберризики, інтенсивність яких значно зросла в умовах війни. За оцінками державних органів, кількість кібератак на фінансову інфраструктуру зросла більш ніж на третину, що зумовлює необхідність додаткових інвестицій у захист інформаційних систем.

Адаптаційні механізми банків та роль монетарної політики зумовлена тим, що в умовах воєнної економіки банки України змушені були оперативно адаптувати свої стратегії до нових викликів. Ключовими напрямками адаптації стали: активне впровадження цифрових банківських

сервісів; реструктуризація кредитних портфелів; посилення систем управління ризиками; використання інструментів рефінансування для підтримки ліквідності.

Одним із ключових індикаторів стабільності є динаміка депозитної бази. Після значного скорочення у 2022 році спостерігається поступове відновлення депозитів у 2023–2025 роках, що свідчить про зростання довіри населення до банківської системи. Аналогічно, динаміка частки непрацюючих кредитів демонструє зростання у період пікових кризових явищ із подальшою стабілізацією завдяки заходам реструктуризації та регуляторній підтримці. Важливим елементом підвищення стійкості стала цифровізація банківських послуг. Розвиток мобільного та інтернет-банкінгу дозволив забезпечити безперервність фінансових операцій навіть за умов обмеженого фізичного доступу до банківських установ.

Таким чином, адаптаційні процеси у банківському секторі відбуваються у тісному взаємозв'язку з параметрами монетарної політики, що визначає рівень його стійкості.

Монетарна політика НБУ у 2026 році та її вплив на фінансову стійкість банківської системи

У 2026 році монетарна політика Національний банк України формується в умовах посткризового відновлення економіки після тривалого періоду воєнних шоків та макрофінансової нестабільності. Основною метою грошово-кредитної політики залишається досягнення цінової стабільності, підтримання стійкості банківської системи та поступове відновлення кредитування економіки.

Після періоду жорсткої монетарної політики 2022–2024 років, що характеризувався високим рівнем облікової ставки та значними валютними обмеженнями, у 2025–2026 роках НБУ перейшов до режиму контрольованого пом'якшення. Це пов'язано зі зниженням інфляційного тиску, стабілізацією валютного ринку та поступовим відновленням макроекономічної рівноваги.

У 2026 році НБУ використовує комплекс класичних та антикризових інструментів: облікова ставка; операції рефінансування банків; депозитні сертифікати; валютні інтервенції; макропруденційні обмеження.

Ключовим інструментом залишається процентна політика, яка визначає вартість ресурсів у банківській системі та безпосередньо впливає на кредитну активність.

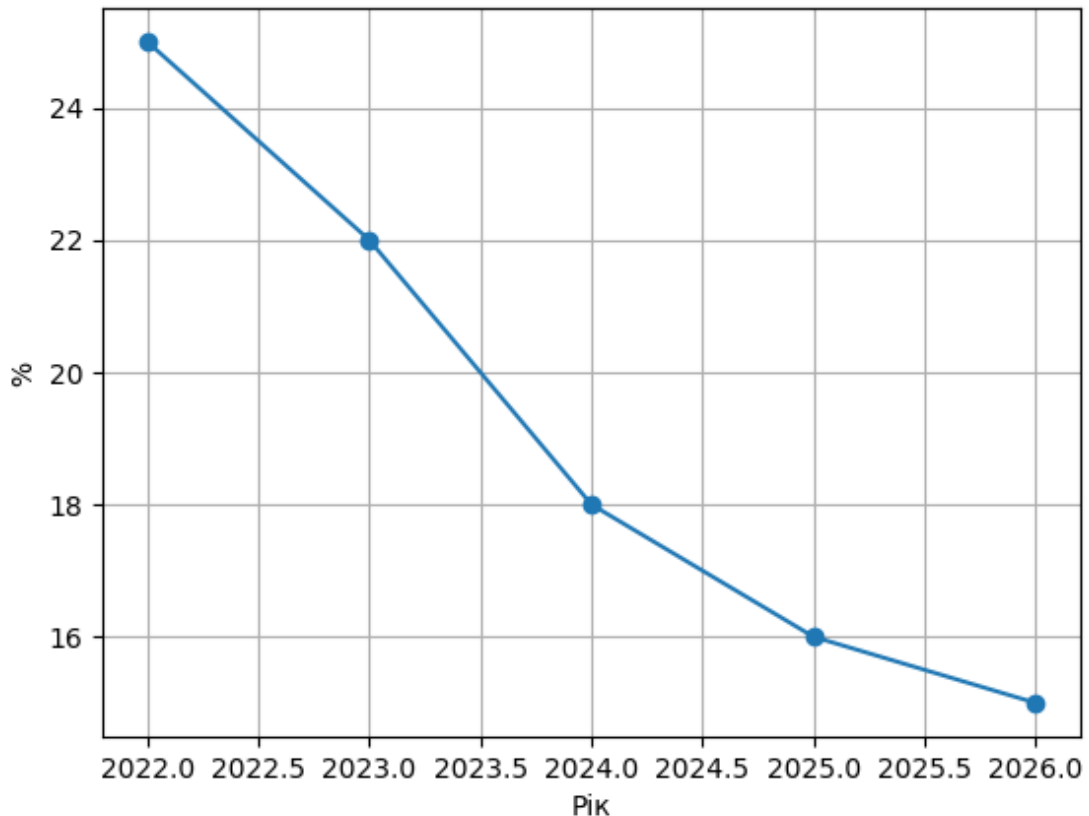


Рисунок 1. Динаміка облікової ставки НБУ (2022–2026)

Підвищення облікової ставки у 2022 році стало необхідним кроком для стримування інфляції та стабілізації валютного курсу. У подальшому її поступове зниження сприяло відновленню кредитування та зменшенню вартості фінансових ресурсів.

Вплив монетарної політики на ліквідність банків. Одним із ключових каналів впливу монетарної політики є ліквідність банківської системи. У 2026 році спостерігається поступове зниження надлишкової ліквідності, що була накопичена в попередні роки.

Зменшення обсягів рефінансування свідчить про поступову нормалізацію ситуації у банківському секторі.

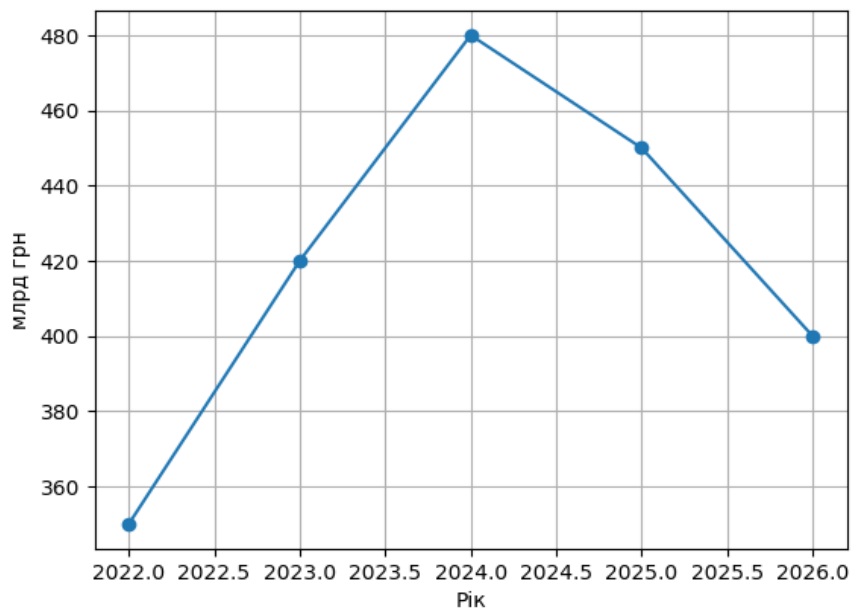


Рисунок 2. Ліквідність банківської системи України

Ця динаміка демонструє перехід від антикризової підтримки до більш ринкових механізмів регулювання.

Вплив на кредитну активність банків. Жорстка монетарна політика суттєво вплинула на обсяги кредитування. У 2026 році спостерігається поступове відновлення кредитної активності, що пов'язано зі зниженням процентних ставок. Рисунок 3 — Динаміка кредитування економіки

(Падіння у 2022–2023, поступове зростання до 2026)

Зміни процентної політики НБУ безпосередньо впливають на здатність позичальників обслуговувати кредити.

Зростання NPL у 2022–2023 роках було зумовлене кризовими явищами, тоді як подальше зниження пов'язане з реструктуризацією та стабілізацією економіки.

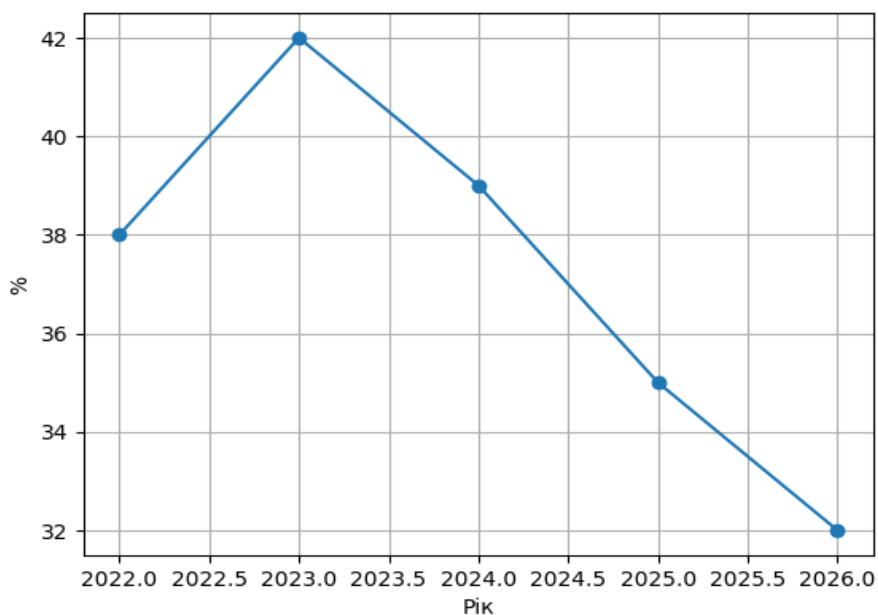


Рисунок 3. Динаміка NPL у банківській системі

Валютна політика та стабільність гривні. У 2026 році НБУ продовжує реалізовувати політику контрольованої гнучкості валютного курсу. Це дозволяє зменшити тиск на валютні резерви, підтримати експорт та забезпечити передбачуваність для банків.

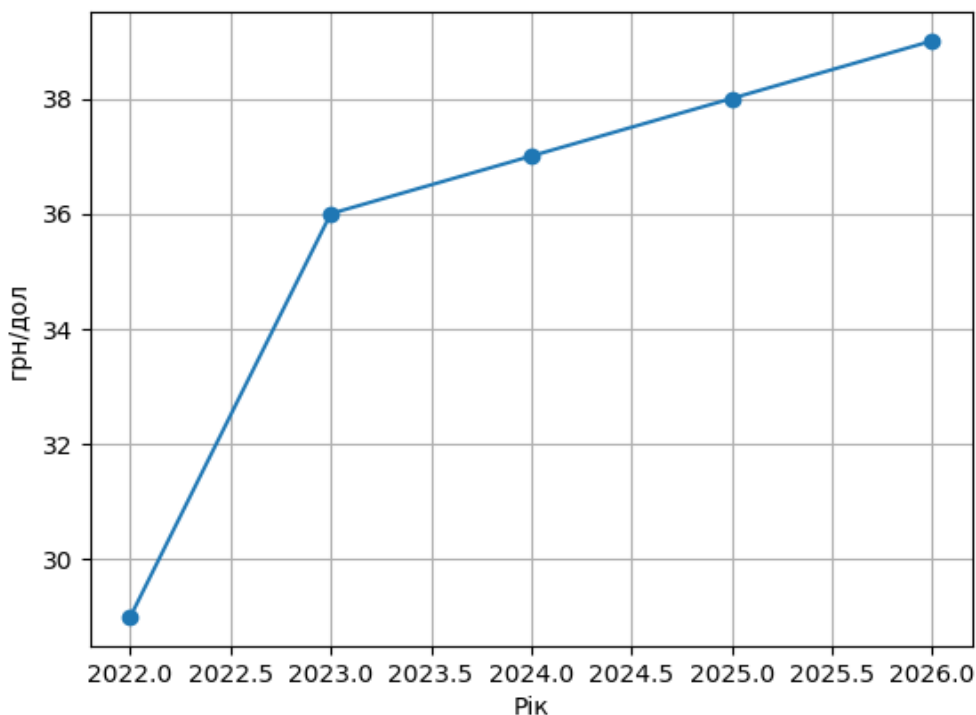


Рисунок 4. Динаміка валютного курсу гривні

(Різка девальвація у 2022, стабілізація у 2023–2026)

Взаємозв'язок монетарної політики та фінансової стійкості банків. Монетарна політика НБУ у 2026 році формує багатоканальний вплив на банківську систему: процентний канал; визначає вартість ресурсів та кредитну активність; кредитний канал; впливає на обсяг фінансування економіки; ліквіднісний канал; забезпечує стабільність банківських операцій; валютний канал; визначає ризики девальвації та валютної ліквідності.

У сукупності ці канали формують рівень фінансової стійкості банківського сектору.

Висновки та рекомендації. Монетарна політика Національний банк України у 2026 році демонструє перехід від режиму екстреного антикризового регулювання до етапу поступової нормалізації грошово-кредитного середовища. Така еволюція обумовлена досягненням відносної макрофінансової стабілізації, зниженням інфляційного тиску та адаптацією банківської системи до функціонування в умовах тривалої невизначеності. Відповідно, регулятор дедалі активніше застосовує інструменти м'якого коригування процентної політики, спрямовані на стимулювання економічної активності без втрати контролю над ціновою стабільністю.

Поступове зниження облікової ставки та пом'якшення окремих адміністративних обмежень формують передумови для пожвавлення кредитної діяльності банків. Зменшення вартості фінансових ресурсів сприяє відновленню попиту на кредити як з боку корпоративного сектору, так і домогосподарств. У свою чергу, це стимулює розширення інвестиційної активності та підтримує процес економічного відновлення. Водночас покращення макроекономічних очікувань позитивно впливає на платоспроможність позичальників, що відображається у поступовому скороченні частки непрацюючих кредитів та підвищенні якості банківських активів.

Окрему роль у забезпеченні фінансової стійкості відіграє оптимізація ліквідності банківської системи. У міру зниження потреби у надзвичайних заходах підтримки з боку центрального банку скорочується обсяг рефінансування, а структура ліквідності набуває більш ринкового характеру.

Це свідчить про поступове відновлення самостійності банків у залученні ресурсів та підвищення ефективності функціонування фінансового посередництва.

Разом із тим, незважаючи на позитивні тенденції, монетарне середовище у 2026 році залишається нестабільним та чутливим до впливу низки ризиків. Серед внутрішніх чинників особливе значення мають значний рівень державного боргу, дефіцит бюджету, а також нерівномірність відновлення економічної активності в умовах післявоєнної трансформації. Зовнішні ризики пов'язані з волатильністю глобальних фінансових ринків, змінами у монетарній політиці провідних центральних банків світу та збереженням геополітичної напруженості.

У таких умовах ефективність монетарної політики значною мірою залежить від здатності регулятора забезпечити баланс між стимулюванням економічного зростання та збереженням макрофінансової стабільності. Це передбачає гнучке використання процентних інструментів, валютного регулювання та механізмів управління ліквідністю, а також тісну координацію з фіскальною політикою держави.

Крім того, важливим напрямом розвитку монетарної політики у 2026 році є вдосконалення трансмісійного механізму, який забезпечує передачу імпульсів від рішень центрального банку до реального сектору економіки. Підвищення ефективності цього механізму дозволяє посилити вплив процентної політики на кредитну активність, інвестиції та споживчий попит, що є критично важливим у період відновлення економіки.

Таким чином, монетарна політика Національного банку України у 2026 році виступає ключовим інструментом забезпечення фінансової стійкості банківської системи та створення передумов для сталого економічного розвитку. Водночас її результативність значною мірою визначається здатністю адаптуватися до динамічних змін внутрішнього та зовнішнього середовища, що вимагає збереження високого рівня гнучкості та прогнозованості регуляторних рішень.

Література

1. Національний банк України. Основні показники банківської системи України за 2022–2024 рр. [Електронний ресурс]. URL: <https://bank.gov.ua>
2. Шаров О.І. Вплив війни на банківську систему України: виклики та перспективи. Київ: НІСД, 2023. 188 с.
3. Поручник А.М. (ред.). Економіка України в умовах війни: фінансово-банківські аспекти. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. 325 с.
4. Світовий банк. Оцінка економічного впливу війни на Україну (2025). [Електронний ресурс]. URL: <https://www.worldbank.org/en/country/ukraine>
5. Геєць В.М. Фінансові ризики в умовах військової економіки. Київ: Інститут економіки та прогнозування НАН України, 2022. 240 с.
6. Головні банкіри України про банкінг під час війни та бачення 2023 року. Forbes Україна. 30 грудня 12.2022. URL: <https://forbes.ua/money/golovni-bankiri-ukraini-pro-banking-pid-chas-viyni-ta-bachennya-2023-roku-23012023-1094>
7. Іванюта Т.М. Фінансова стабільність банківського сектору в період економічних шоків. Київ: КНЕУ, 2023. 210 с.
8. Ситник Н.С., Васьків І.М. Фінансова безпека банків як один із складників фінансової безпеки держави. Вчені записки , ТНУ імені В.І. Вернадського. 2018. Том 29 (68).
9. Забчук Г., Іващук О. Ризики банківської системи України в умовах воєнного стану. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2022. № 1–2. С. 50–61

References

1. National Bank of Ukraine (2025), “Main Indicators of the Banking System of Ukraine for 2022–2025”, Available at: <https://bank.gov.ua> (Accessed: 20 Mart 2026).

2. Sharov, O. (2023), *Vplyv vijny na bankivs'ku systemu Ukrainy: vyklyky ta perspektyvy* [Impact of the War on the Banking System of Ukraine: Challenges and Prospects], NISD, Kyiv, Ukraine.
3. Poruchnyk, A. (2023), *Ekonomika Ukrainy v umovakh vijny: finansovo-bankivs'ki aspekty* [The Economy of Ukraine in Wartime: Financial and Banking Aspects], Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, Ukraine.
4. World Bank (2025), “Assessment of the Economic Impact of the War on Ukraine”, Available at: <https://www.worldbank.org/en/country/ukraine> (Accessed: 20 Mart 2026).
5. Heiets, V. (2022), *Finansovi ryzyky v umovakh vijs'kovoï ekonomiky* [Financial Risks in Conditions of a Wartime Economy], Institute for Economics and Forecasting of NAS of Ukraine, Kyiv, Ukraine, Available at: <https://ief.org.ua> (Accessed: 20 Mart 2026).
6. Forbes Ukraine (2024), Available at: <https://forbes.ua/money/golovni-bankiri-ukraini-pro-banking-pid-chas-viyni-ta-bachennya-2023-roku-23012023-10945> (Accessed: 20 Mart 2026).
7. Ivaniuta, T. (2023), *Finansova stabil'nist' bankivs'koho sektoru v period ekonomichnykh shokiv* [Financial Stability of the Banking Sector during Economic Shocks], KNEU, Kyiv, Ukraine.
8. Sytnyk, N. and Vaskiv, I. (2018), “Financial Security of Banks as a Component of State Financial Security”, Scientific Notes of V.I. Vernadskyi Taurida National University, Vol. 29 (68).
9. Zabcuk, H. and Ivashchuk, O. (2022), “Risks of the Ukrainian Banking System under Martial Law”, Institute of Accounting, Control and Analysis in the Conditions of Globalization, vol. 1–2, pp. 50–61.

Отримано редакцією журналу / Received: 13.04.26

Прорецензовано / Revised: 20.04.26

Дата публікації / Published: 23.04.26